

SVĚTLO

TÝDENÍK MATICE CYRILOMETODĚJSKÉ

46. ČÍSLO / XXVII. ROČNÍK

14 Kč • 0,76 €

17. LISTOPADU 2019

Z obsahu:

**O Skutcích apoštolů -
„Bůh otevřel bránu k víře
pohanům“**

Katecheze papeže
Františka při generální
audienci 23. října 2019
na náměstí Sv. Petra
v Římě
- strana 2 -

Svatý Odo z Cluny
Libor Rösner
- strana 4 -

**Sto růží Panny Marie
pro rozjímání (4)**
P. Clemente
Arranz Enjuto
- strana 6 -

**Věřil jsem mu,
ale nepochopil**
Rozhovor
s P. Jaroslavem Karlem,
který strávil mnoho let
v komunistických
žalářích
- strana 7 -

**Vranov - Narození
Panny Marie**
Petr Bobek
- strana 10 -

Život s Bohem (7)
Raoul Plus SJ
- strana 13 -

*„Přijdou dny, kdy z toho, co vidíte, nezůstane kámen na kameni,
všechno bude rozbořeno.“ (Lk 21,6)*

Model Druhého chrámu v Izraelském muzeu v Jeruzalémě

Svatý Odo z Cluny

Na přelomu 9. a 10. století se církev ocitla v hrozném stavu. Disciplína kléru zoufale poklesla, bujela simonie, kněží či řeholníci byli často spíše pohoršením a vlky pro své ovečky, než aby jim byli vzory a pastýři. Ani sv. Mikuláš I. Veliký, o němž byla řeč v minulém čísle, nestačil zažehnat nebezpečí tohoto pozvolného úpadku, jenž se v plné míře projevil až po jeho skonu a jenž byl asi nejhorším v dosavadní historii. Ne nadarmo nazývají historikové toto období „temným“. Pak se ale udál zázrak – v jedné části Burgundska povstal díky donaci knížete Viléma Akvitánského klášter Cluny.

Tento klášter založený opatem Bernem se stal epicentrem radikální reformy církve, která Kristovu nevěstu pozvedla z nejhoršího marastu a oblékla ji do nejkrásnějších šatů. To není žádná patetická nadsázka, duch Cluny skutečně církev obrodil až neskutečným způsobem. Přitahoval tisíce tisíců, došlo v něm k novému vzepětí ducha mnišství v jeho nejčistší podobě, k něčemu, co asi sotva snese srovnání s jiným obdobím dějin církve vyšlé z katakomb. Podle jeho vzoru se začali stavět k životu jedinci i celé klášterní komunity, myslící to s vírou vážně a toužící žít opravdově. Blahoslavený papež Urban II. později o Cluny hovořil jako o „*druhém slunci, podobném tomu na obloze*“. Jeden z jeho předchůdců, sv. Řehoř VII., (původně rovněž clunyjský mnich, stejně jako třeba bl. Urban II. nebo řada vynikajících biskupů či opatů) pak prohlásil: „*Není ve světě žádný jiný klášter, který by se mohl rovnat Cluny, poněvadž v Cluny nebylo opata, který by nebyl světcem.*“ Jedním z těchto opatů byl sv. Odo.

Byl synem rytíře Abba z Maine, jenž si jeho narození vymodlil. Rodištěm příštího světce se v roce 878 nebo 879 stal Tours. Nejprve se mu dostalo výchovy na dvoře výše zmiňovaného Viléma Akvitánského, poté nabýval vzdělání na nejlepších školách. Otec z něj chtěl mít svého nástupce, už jen proto, že z Oda vyrůstala jedinečná osobnost – už v mladém věku vykazoval nadprůměrný intelekt a mužnou rozhodnost. Abbo ve svých plánech jaksi pozapomněl na svůj někdejší slib Bohu, že v případě narození mužského potomka pošle syna na duchovní dráhu. Vzpomněl si na svůj slib až při Odově těžké nemoci, která tehdy osmnáctiletého mladíka soužila a ze které se nemohl za nic na světě uzdravit. Samotného Oda světský život příliš netě-

šil. Když se pak spojilo synovo i otcovo „*ano*“ Bohu, Odo se znenáhla uzdravil a mohl jít tam, kam ho srdce táhlo.

Nejprve oklikou, dodejme. Odo byl synem význačného šlechtice, bylo tedy nasnadě, že se nestane obyčejným farářem v nějaké zapadlé visce, ale získá nějaké výnosné místo. A taky že ano – ač ještě neměl kněžské svěcení, byl jmenován kanovníkem při katedrále v rodném Tours, z kteréhožto postavení čerpal hojné příjmy. Krom toho studoval v Paříži hudbu a teologii. Právě ve městě na Seině se blíže seznámil se spiritualitou benediktinského řádu. Zahořel touhou po jiném životě, než byl ten zavedený v Tours.

Vzdal se svého výhodného postavení, po němž kolikrát marně vzhlíželi mnozí jiní, a odešel do benediktinského kláštera v dnešním Baume-les-Messieurs, kde byl opatem proslulý Berno, jehož jméno bylo s úctou v hlase spojováno se zbožností, již není nikde rovno. Baume bylo malým ostrůvkem opravdového následování Krista, jeho mniši žili pod Bernovým vedením přímo vzorně, na rozdíl od jiných klášterů, kde si podávaly ruku nevázanost s duchovní pustinou. I z toho je vidět, že

Kodex z 11. století, miniatura s vyobrazením sv. Oda z Cluny

Odo, jemuž bylo v té době kolem 30 let, tíhl k opravdovosti. Mohl zůstat v Tours, případně se snadno stát opatem některého ze slovutných klášterů, on si však vybral obyčejnou mnišskou kutnu a bezvýhradnou poslušnost představenému. V Baume též přijal kněžské svěcení.

Berno v roce 910 své místo opustil, aby se stal představeným nově budovaného kláštera v Cluny. Vzal tam s sebou dvanact bratří. Odo mezi nimi ovšem nebyl, stal se totiž Bernovým nástupcem v Baume. Pokračoval v jeho šlépějích více než zdařile, což Bernovi neušlo, proto jej krátce před svou smrtí v roce 927 vybral za svého nástupce.

Odo stál nějaký čas v čele obou klášterů, avšak bylo nad jeho síly vést obě komunity. Proto rezignoval na postavení představeného v Baume a zaměřil se výhradně na klášter v Cluny, k němuž se hlásilo stále více klášterů, jejichž osazenstva toužila vést život v duchu clunyjské reformy, kterou započal Berno. Ke konci Odova života jich bylo už 65 a v závěru 11. století jejich počet značně přesáhl číslo 2 000, byly rozesety od Pyrenejí po Skandinávii. Žilo v nich podle některých údajů až 20 000 mnichů – to jen na dokreslení toho, co Cluny ve své době znamenalo.

Ač se za opata Berna těšilo Cluny velké vážnosti, nedá se to vůbec srovnat s tím, co následovalo za sv. Oda, případně za dalších opatů (např. sv. Majola či sv. Odila). Clunyjská klášterní komunita působila dojmem, že pochází z jiného světa. Zbožnost čišela z každého kouta, z každého záhybu kutny jednoho každého z mnichů obývajících toto benediktinské opatství, ležící v jednom z cípů Burgundska; nejvíce pak z jejich opata Oda, jenž byl přímo kvintesencí pokory a lásky k Bohu a bližním. Například vykupoval od zchudlých vesničanů jejich věci vysoko nad cenou, aby jim přilepšil, a vůbec nikdy nenechal prosebníka odejít s prázdnou. Vyžadoval od svých duchovních synů vzájemnou bratrskou lásku, střídmost, dbal na přísné dodržování původních benediktinských regulí včetně pohrdání materiálními dobry.

Bylo naprostou samozřejmostí živit neuvěřitelné množství hladových žebráků nebo pečovat o nemocné. Do Cluny totiž kromě poutníků a potřebných putovaly obrovské částky ze šlechtických po-

kladen, jejichž majitelé byli také osloveni tím, co se za zdmí opatství děje. Odo, jakož i jeho nástupci, obratem používal tyto peníze na charitativní účely, přičemž nešlo jen o vyživování hladových – clunyjští mniši kupovali třeba i boty a oblečení těm, kteří chodili bosí a takřka nazí. Samozřejmě těmi penězi byly placeny i práce na rozšíření kostela a hlavně obytných prostor pro nové mnichy.

Odo též trval na důstojném recitování všech sborových modliteb, v klášterním kostele se sloužily mše svaté bez přestání – ihned po skončení jedné přistupoval k oltáři druhý kněz, bez prostojů, bez zdržování, rok co rok, v létě, v zimě, ráno, v noci... Krom toho zněly v útrokách chrámu nepřetržitě žalmy, mniši jich měli denně přezpívat 150 – aby byla Bohu vzdávána chvála neustále, zpívaly je jednotlivé chóry takřikajíc na směny. K hudbě měl Odo ostatně blízko, vždyť ji i studoval. Rád zastavoval po cestě děti a vyzýval je, aby mu zazpívaly – podělil je potom drobnými mincemi. Dokonce složil i několik duchovních skladeb, mimo to napsal několik teologicky velice hodnotných spisů.

Při psaní komentáře k životopisu sv. Martina došlo k tomu, že kniha zůstala přes noc ve sklepe. Ten zaplnila voda z prudké bouře, jež se přes Cluny v noci přehnala. Kniha však měla namočené pouze desky, listy zůstaly zcela suché. „*Nedivte se, bratři,*“ řekl Odo mnichům, „*tomu, že se voda bála dotknout se světce.*“ Jeden z mnichů poznamenal: „*Ta kniha už je stará, zub času už ji notně poškodil a už také byla mnohokrát namočená. Ten důvod, proč zůstala nyní netknutá, je jiný...*“

Sám Odo zůstal jednou zázračně nedotčen bandou loupežníků, kteří se jej chystali přepadnout během jeho putování lesem. Odo si jich všiml a v důvěře v Boží Prozřetelnost nerušeně pokračoval dál za zpěvu žalmů. Vůdce loupežníků své muže zastavil s tím, že nemají šanci porazit takto početný oddíl ozbrojenců a ještě takto vyzbrojených. Když však ostatní loupežníci přesto chtěli na Oda ozbrojeného jen vírou v Boha zaútočit, jejich vůdce jim v tom zabránil se slovy, že dokud on bude na živu, nedovolí jim to. Odo prošel, aniž by mu kdokoli zkrivil vlasek na hlavě. Onen vůdce loupežníků se obrátil a později se stal clunyjským mnichem.

Sv. Odo z Cluny

Už v roce 931, tedy pouhé čtyři roky po svém převzetí vedení kláštera v Cluny, si získal opat Odo takové jméno, že jej papež Jan XI. pověřil reformou klášterů italských, severofrancouzských a akvitánských. Se svěřeným úkolem se vyrovnal skvěle. Už rok předtím kupříkladu zreformoval klášter ve Fleury, považovaný za nereformovatelný. Mniši jej přivítali se zbraněmi v rukou, vyhrožovali mu zabitím; když pak odjížděl, zanechal zde pokojné beránky. Beztak k tomu přispěla i skutečnost, že je přes jejich odpor přiměl přestat jíst maso teplokrevných zvířat a živit se pouze rybami. Mniši se těšili, že až vyloví všechny ryby nebo až se rybolov nebude dlouhodobě dařit, budou

se moci k masu vrátit. Odo však z důvodů pro ně nepochopitelných našel v blízkých vodách pokaždé místo, kde byl úlovek velmi hojný.

Byl to on, kdo byl jako první z clunyjských opatů nepsaným mužem č. 2 v tehdejší církvi – hned po papeži. Jeho osobnost a vliv nabyly takového rázu, že plnil roli zprostředkovatele příměří a rozličných ujednání mezi jednotlivými vladaři, knížaty či městy. Dokázal i nemožné: přimět krále a knížata, aby umožnili klášterům, které jim byly až dosud podřízeny, žít životem na nich nezávislým a rozvíjet se po duchovní stránce bez ohledu na finanční zájmy toho kterého světského pána. Pro samotné Cluny vymohl též potvrzení absolutní nezávislosti na jakékoli světské moci – opatství bylo podřízeno výlučně Svatému stolci.

Odo též několikrát navštívil Řím, na Aventinu tehdy založil také klášter zasvěcený Panně Marii a další kláštery, zasvěcené sv. Anežce Římské, sv. Vavřinci či sv. Pavlovi. Při své poslední návštěvě města na Tibeře onemocněl. Jeho choroba byla tak těžká, že poznal blížící se konec. Projevil své poslední přání: chtěl by umřít poblíž místa posledního odpočinku sv. Martina. A tak se bohužel počinání opata Oda završilo (v oktávu svátku tohoto světce) 18. listopadu 942 tam, kde se započalo – v Tours. Odo byl pochován v klášterním kostele sv. Juliána, v 16. století pak byly jeho ostatky (v obavě před zneuctěním hugenoty) vyzvednuty a přeneseny do Isle-Jourdain.

Liturgická čtení - dokončení ze str. 3

Nechod'te za nimi! Až pak uslyšíte o válkách a vzpourách, neděste se, neboť to se musí stát napřed, ale nebude hned konec.“

Potom jim řekl: „Povstane národ proti národu a království proti království, budou velká zemětřesení, na různých místech hlad a mor, hrozné úkazy a velká znamení na nebi.

Ale před tím vším vztáhnou na vás ruce, budou vás pronásledovat, vydávat synagogám na soud a do vězení, budou vás předvádět před krále a vlada-

ře pro mé jméno. To vám dá příležitost k svědectví.

Vezměte si tedy k srdci toto: Nepřipravujte se předem, jak se hájit. Vždyť já vám dám výmluvnost i moudrost, které nedovedou odolat ani odporovat žádní vaši protivníci.

Budete zrazováni i od vlastních rodičů a sourozenců, příbuzných a přátel, a některé z vás usmrtí. Budete pro jméno mé ode všech nenáviděni. Ale ani vlas z hlavy se vám neztratí. Trpělivostí zachráníte svou duši.“

Život s Bohem (7)

HLAVA VI.

RADOSTI DŮVĚRNÉHO SPOJENÍ S BOHEM

*Adhaerere Deo, bonum est. -
Přidržet se Boha, to je skutečné štěstí.
(srov. Ž 73,28)*

S Bohem spojená duše má slíbený „pokoj a radost v Duchu Svatém“ (Řím 14,17).

Tato radost „přesahuje veškeré chápání“ (Flp 4,7).

To znamená: nepatří sama v sobě do oblasti smyslů; slastí nesrovnatelně přesahuje radosti tohoto světa.

Můžeme zároveň trpět a přítomni mít, protože ona se vznáší nad lidskou bídou.

Aby Bůh dal duším poslední zdokonalení, dopouští, aby tuto radost požívat ho provázelo utrpení, že ho nedostatečně požíváme. A toto utrpení, ačkoliv tak bolestné, bez toho, aniž by ztrácelo oprávnění tohoto pojmenování, stává se nejvyšší slovitelnější z radostí. Převyšuje ji jediné radost z plného požívání Boha v nebi.

* * *

Radosti jsou zářící a neoddělitelné oslavovatelky Boha. Když přicházejí k nám, několik z nich unikne z nebe a provází ho, opěvujíc jeho slávu.

Vidíte skutečnou radost? Bůh je tam.

Je někde Bůh? Můžete si být jisti, že tam je – docela blízko – i opravdová radost.

Štěstí duši ve stavu milosti, vědomých si svého pokladu, pochází ze tří pramenů: Mají Boha.

Tohoto Boha jim nikdo nikdy nemůže vzít, jen ony samy.

Tento Bůh má pouze jedinou touhu: dávat se každou minutu více a více.

„Sto ad ostium et pulso.“ – „Stojím u dveří a klepu.“ (Zj 3,20) Uslyší-li někdo můj hlas a otevře mi, vejdu k němu na tajemnou hostinu lásky.

Připomeňme si učedníky z Emauz, jdoucích spolu s Místrem, večeri, na kterou ho pozvou, a tu, na niž je pozve on,⁽¹⁾ a slova dvou vracejících se: „Cožpak v nás nehořelo srdce, když s námi cestou mluvil?“

Knížka *Následování*⁽²⁾ používá správný výraz: *sicut dilectus ad dilectum loqui* – rozhovor dvou bytostí, které se milují. ... A jednou z nich je Lásky sama!

Kdo kdy pronikne až k hlubinám lásky, jakou je schopen milovat ten, kdo je Lásky v plnosti, když najde duši odhodlanou ho přijmout a milovat bez výhrad?

„Své potěšení jsem nacházela mezi lidskými dětmi.“ (Př 8,31) Tak praví Bůh.

Mohu i já říci – „Mým potěšením je přebývat s každodenním Hostem lidských synů“? Mohu to říci s plnou pravdou – „Skutečně mám z toho radost. Být s ním je pro mne největším štěstím“?

Pokud ano, mám klíč od důvěrnosti s Bohem.

„Da mihi bibere.“ Jsem žíznivý, dej mi napít. „Da mihi hanc aquam.“ Jsem žíznivá, dej mi napít té vody. (srov. Jan 4,7.15)

Ze setkání těchto dvou žizní, žízně Mistra po naší duši a žízně duše po Mistrovi, ze setkání těchto dvou „dej mi“ prýští svatost.

Šťastné duše, které touží!

Copak je možné bez lítosti myslet na štěstí, které by prýštilo odevšad na světě, kdyby všichni pokřtění křesťané žili ve stavu milosti a kdyby všechny duše, setrvávající v milosti, žily v usebranosti svého nitra?

* * *

Mít vědomí, že máme v sobě Boha, není nevyhnutelné a ani neobvykle doprovázené také citem, že ho máme.

„Mít“ není totéž co „cítit“, a „skutečná přítomnost“ není synonymem „pocitované přítomnosti“.

Pokud se Bohu zalíbí přidat nám ke skutečné své přítomnosti i *pocit* přítomnosti, je to milost čistě darovaná, na kterou bychom si neprávem činili nárok a která není žádným měřítkem hodnoty naší duše.

Kromě této mimořádné přízně, obvykle přechodné a vždy vědomě darované, kterou musí kontrolovat rozumné vedení⁽³⁾ a při níž musíme vždy být připraveni, že ji ztratíme, Bůh zůstává *absconditus* čili ten, který čeká na budoucí život, aby se nám v něm zcela odhalil.

Přítel, který je přítomen u přítele ve tmě zavřeného pokoje. Ano, je přítomný, ale *skrytý*.

Ano, skrytý, avšak *přítomný* přítomností plně skutečnou, i když je ona pouhou věcí víry. Tato skutečnost uniká našemu experimentálnímu poznání, ale neměla by unikat naší pozornosti a naší touze, vždy vroucněji toužící co nejlouběji do ní proniknout.

Ale můžeme vědět, zda jsme hodni lásky?

Zde slova Písma⁽⁴⁾ znepokojují, protože jsou špatně chápána.

Mohu vědět, zda jsem *nyin* mimo smrtelný hřích? Proč ne?

Nespáchám *později* nějaký těžký hřích? Nemohu to předpokládat s úplnou jistotou. Ale mohu a musím očekávat od Boží dobroty, že pokud zůstanu věrný a dám si záležet, toto neštěstí mě nikdy nestihne.

Budu úzkostlivě opatrný. Ale nade vše budu mít neochvějnou důvěru.

Když voláme k Bohu – „Na pomoc! *In adiutorium intende!*“ Bůh nemusí přijít zdaleka ani nemusí dlouho mobilizovat své síly, aby přešel oceány. Je stále připravený, je docela blízko.

Je to nejen blízkost, je to *zespolečnění životů*. Jen „vidění“ schází. Něco je třeba rezervovat rovněž na později.

Také v nebi „světlo slávy“ nebude něčím zprostředkujícím, ale naopak, naše požívání Boha bude činit bezprostředním. *Facie ad faciem*, tváří v tvář, říká svatý Pavel. (srov. 1 Kor 13,12)

(Pokračování)

Ze slovenského překladu

„Život s Bohem“

prof. Štefana Gregoroviče

původního titulu „Vivre avec Dieu“.

Vydal Posol Božského Srdca

Ježíšovho, Trnava 1948.

Český překlad -dd-

(Redakčně upraveno)

Poznámky:

⁽¹⁾ „...povečeříme, budu s ním a on bude se mnou.“ (Zj 3,20)

⁽²⁾ Tomáš KEMPENSKÝ *Následování Krista*, kn. IV, kap. 13, § 1.

⁽³⁾ Vedení duchovního vůdce. [pozn. překl.]

⁽⁴⁾ Kaz 9,1 – „Nescit homo utrum amore an odio dignus sit.“ Takto zní aspoň překlad Vulgáty. Hebrejský originál říká: „Jako lásku, tak ani nenávisť lidé neznají.“

PRO POVZBUZENÍ VE VÍŘE A JEJÍ HLUBŠÍ POZNÁNÍ

VIDĚNÍ OČISTCE

Ze slovenštiny přeložila Věra Všeticková

Meditace o očistci na základě soukromého zjevení autorovi textu, který si z příkazu duchovního vůdce přál zůstat neznámý. Jde o jasnou a střízlivou zvěst, která byla napsána formou volných, chronologicky řazených sdělení. Pro snadnější pochopení však byly texty rozděleny na tři části: do první části je zařazeno vše, co se vztahuje k cíli soukromých zjevení a ke způsobu, jak s nimi zacházet; do druhé jsou zahrnuta systematicky uspořádaná poučení, která tvoří jakousi rozpravu o očistci; třetí a poslední část se věnuje zjevením duší v očistci. Předmluvu k původnímu vydání knihy napsal Henri Brincard, biskup v Puy en Velay.

Matice cyrilometodějská s. r. o. • Brož., A5, 168 stran, 158 Kč

DOTYKY NEBE A ZEMĚ • 7 UDÁLOSTÍ A PŘEDMĚTŮ V DĚJINÁCH KŘESŤANSTVÍ, KTERÉ ZVOU K ZAMYŠLENÍ

Editoři P. Marek Dunda, P. Pavel Zahradníček

Sedm událostí a předmětů, jejichž historii a autentičnost na základě dostupných pramenů mapuje sborník obsahující tyto příspěvky různých autorů: *Turínské plátno jako multidisciplinární problém; Rouška z Manopella se „Svatou Tváří“; Zázrak zázraků v Calandě; Nositel Nobelovy ceny svědkem zázraku v Lurdech; Plačící Madona v Syrakusách – před objektivem kamery; André Frossard: Bůh je, já jsem ho potkal!; Sokolka – hostie přeměněná na srdeční tkáň.* Vyšlo s církevním schválením.

A.M.I.M.S. z.s. ve spolupráci s Maticí cyrilometodějskou s. r. o.

Brož., A5, 128 stran, 30 Kč

KRISTŮV KŘÍŽ V ŽIVOTĚ KNĚZE

KŘÍŽ KNĚŽŮV

P. Emilián Soukup OP •

Editor P. ThLic. Radovan Hradil, Th.D.

Meditace P. ThDr. Emiliána Soukupa (1886–1962), dominikánského řeholníka, jsou určeny především kněžím, ale podnětné jsou i pro ty, kdo chtějí hlouběji pochopit podstatu kněžské služby. Všichni, zvláště kněží, stojí na Kalvárii. Ježíš nám dal podíl na svém kříži. Kříž pro člověka zůstává velkým duchovním tajemstvím. Jak zapojit Kristův kříž do kněžského a křesťanského života? K odpovědi na tuto otázku nás doprovodí právě tato knížka, která vyšla poprvé s církevním schválením v roce 1932.

Matice cyrilometodějská s. r. o. • Druhé vydání, v MCM první

Brož., 115x170 mm, 120 stran, 157 Kč

KATOLICKÁ BELETRIE

OBĚŤ ZPOVĚDNÍHO TAJEMSTVÍ

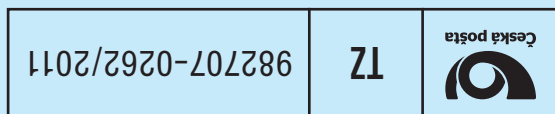
Joseph Spillmann • Z němčiny přeložila Jana Zelenková

Malá vesnice v jihovýchodní Francii v roce 1888. U místního faráře abbého Montmouline se někdo vyzpovídá z vraždy. Okolnosti zločinu jsou takové, že sám kněz upadne do podezření, že je vrahem. Nemůže se hájit, protože je vázán zpovědním tajemstvím, a je s ním veden proces. Rozsudek zní „smrt stětím“. V poslední minutě je mu udělena „milost“ k doživotním nuceným pracím v trestaneckém táboře. Po třech letech se začnou dít podivuhodné věci – utrpení nevinného nese plody.

Matice cyrilometodějská s. r. o. • Brož., A5, 280 stran, 275 Kč

Naše prodejna v Olomouci na Dolním náměstí 24 je otevřena také v sobotu v době od 8 do 12 hodin.

Objednávky knih – tel. 587 405 431 • Administrace a inzerce týdeníku Světlo – tel./fax 585 222 803 • Matice cyrilometodějská s. r. o., Dolní nám. 24, 771 11 Olomouc 1, e-mail: knihy@maticecm.cz • Kompletní nabídku knižní produkce MCM naleznete na internetové adrese www.maticecm.cz

Matice cyrilometodějská s. r. o.
Dolní nám. 24
771 11 Olomouc 1